

PIĘĆ SPOSOBÓW
NA EKOOSZCZĘDZANIE Z SKO
– PRZEWODNIK DLA DZIECI
I RODZICÓW

PKO Bank Polski

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
SEGREGACJA ODPADÓW – DRUGIE ŻYCIE NASZYCH ŚMIECI	4
RZECZY UŻYWANE MAJĄ SWOJĄ DUSZĘ – KORZYSTAJĄC Z NICH, DBAMY O ŚRODOWISKO	6
OSZCZĘDZAJMY WODĘ I PRĄD – SZANUJMY OGRANICZONE ZASOBY NATURALNE ZIEMI	8
CHROŃMY DRZEWA – ONE SĄ ŹRÓDŁEM TLENU	10
PIESZO, ROWEREM, A MOŻE NA HULAJNODZE, BO NASZA PLANETA NIE LUBI SPALIN	12
KRZYŻÓWKA	14

WSTĘP

Ochrona środowiska i zasobów Ziemi jest obowiązkiem każdego z nas – zarówno dzieci, jak i dorosłych.

Dzięki prostym zachowaniom możemy na co dzień troszczyć się o świat wokół nas:

- Oszczędzając wodę czy prąd, dbamy o przyrodę. Płacimy też niższe rachunki.
- Segregując śmieci, umożliwiamy ponowne wykorzystanie odpadów i odzyskiwanie surowców. Dodatkowo za wywóz posegregowanych śmieci opłaty są mniejsze.
- Zużywając mniej papieru, chronimy lasy.
- Kupując mniej i sięgając po rzeczy używane: książki, zabawki, ubrania, wykorzystujemy mniej surowców.
- Jeżdżąc rowerem lub komunikacją miejską, oszczędzamy pieniądze i znacznie mniej zanieczyszczamy środowisko.

To tylko wybrane przykłady postępowania przyjaznego dla środowiska. Warto zmienić codzienne nawyki i wprowadzić drobne zmiany w życiu, by bardziej oszczędnie i racjonalnie wykorzystywać zasoby naturalne Ziemi, które są przecież ograniczone.

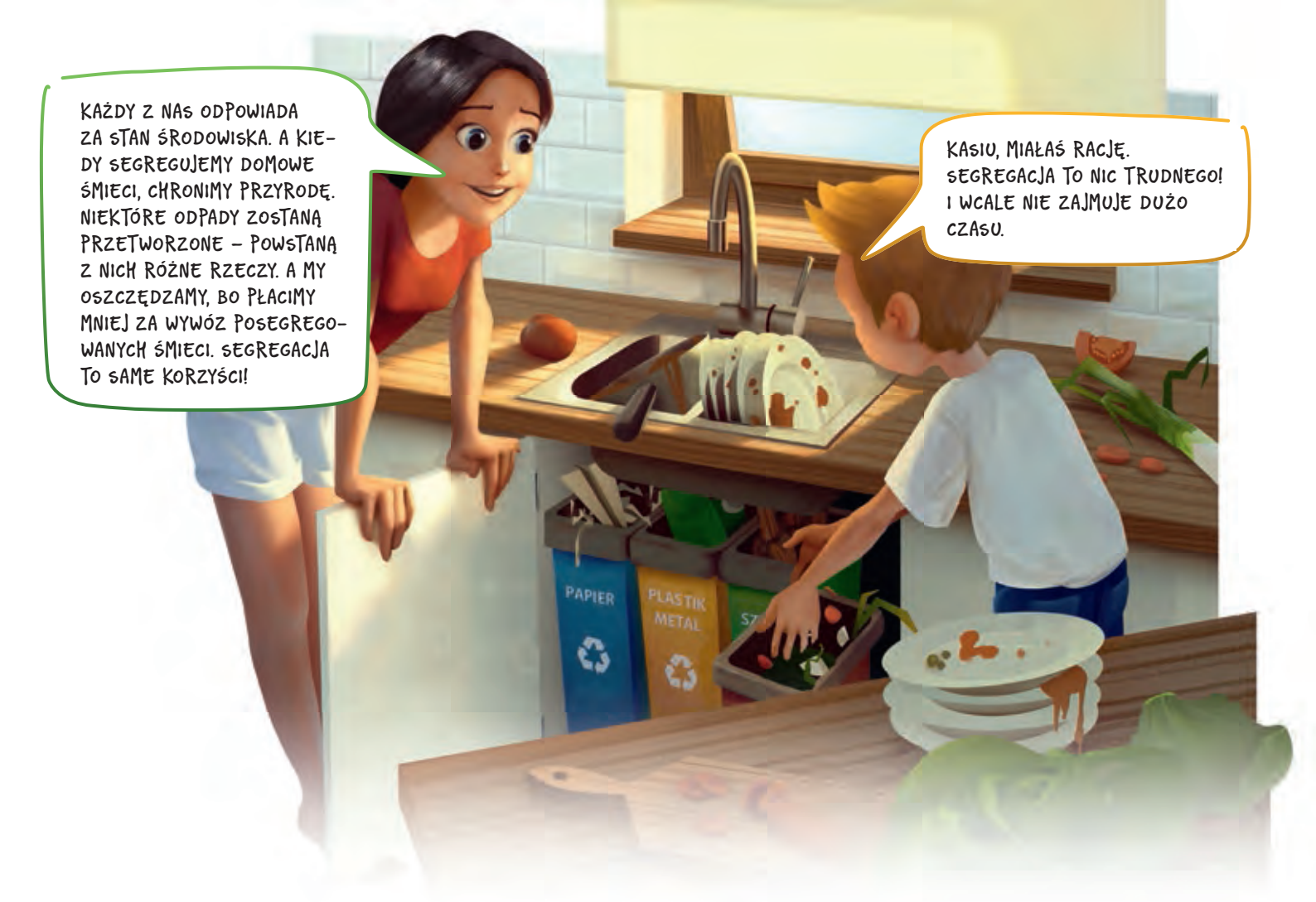
SEGREGACJA ODPADÓW – DRUGIE ŻYCIE NASZYCH ŚMIECI

Kuba Pieniążek i tata postanowili ugotować pyszny obiad. Mama i Kasia są bardzo ciekawe, jak panowie sobie poradzą. Cierpliwie czekają, oglądając program przyrodniczy. W końcu Kuba nakrywa do stołu, a tata wnosi wazę z zupą, pieczonego kurczaka, surówkę ze świeżych warzyw i owoce na deser. Kuba podaje sok jabłkowy. Panie są zachwycone! Po obiedzie rodzice idą na spacer, a Kuba idzie do kuchni posprzątać. Długo z niej nie wychodzi, więc zaciekawiona Kasia zagląda do środka...

Jest zaskoczona górą odpadków na blatach. Kuchnia wygląda jak pobojuwisko, a brat chyba nie wie, co ma robić. Kasia postanawia mu pomóc. Wie, że śmieci trzeba posegregować, to znaczy podzielić na grupy i wrzucić do oddzielnych worków i koszy. Potem trafią one do odpowiednio oznakowanych pojemników (szkło, plastik, papier itp.). Tak posegregowane śmieci mogą być przetworzone, a opłaty za ich wywóz są niższe, więc rodzina Pieniążków może zaoszczędzić.

Kasia prosi, żeby Kuba nie wrzucał wszystkich śmieci do jednego kosza. Tam powinny trafić tylko odpadki organiczne: obierki, ogryzki, resztki z obiadu itp. Do specjalnego pojemnika wkłada szklaną butelkę po soku i słoik, do innego papier i tekturę, a do jeszcze innego plastikowe opakowanie po jogurcie.

Właściwa segregacja śmieci pomaga chronić środowisko. Wiele odpadów zostaje powtórnie przetworzonych – powstają z nich na przykład szklane opakowania, papier gazetowy, tektura, materiały budowlane. Dzięki temu mniej marnujemy, a więcej oszczędzamy, odzyskujemy surowce i mniej płacimy za wywóz śmieci.

KAŻDY Z NAS ODPOWIADA ZA STAN ŚRODOWISKA. A KIEDY SEGREGUJEMY DOMOWE ŚMIECI, CHRONIMY PRZYRODĘ. NIEKTÓRE ODPADY ZOSTANĄ PRZETWORZONE – POWSTANĄ Z NICH RÓŻNE RZECZY. A MY OSZCZĘDZAMY, BO PŁACIMY MNIEJ ZA WYWÓZ POSEGREGOWANYCH ŚMIECI. SEGREGACJA TO SAME KORZYŚCI!

KASIU, MIAŁAŚ RACJĘ. SEGREGACJA TO NIC TRUDNEGO! I WCALE NIE ZAJMUJE DUŻO CZASU.

CZY WIESZ, ŻE:

- Przeciętny Polak produkuje rocznie około 320 kilogramów śmieci, które w większości trafiają na wysypiska.
- Każdy z nas wyrzuca w ciągu roku średnio 56 szklanych opakowań.
- Z metalowych opakowań i puszek po napojach produkuje się gwoździe, śruby, narzędzia, spinacze biurowe, narzędzia ogrodnicze.

QUIZ

Segregacja śmieci polega na:

1. przerabianiu papieru na makulaturę.
2. dzieleniu odpadków na różne rodzaje i wrzucaniu ich do osobnych pojemników.
3. wrzucaniu wszystkich śmieci do jednego kosza, a nie na ulicę czy podłogę.

RZECZY UŻYWANE MAJĄ SWOJĄ DUSZĘ – KORZYSTAJĄC Z NICH, DBAMY O ŚRODOWISKO

Kuba na poniedziałek ma przeczytać lekturę. Prosi Kasię, żeby poszła z nim do księgarni po książkę. Kasia tłumaczy bratu, że do wydrukowania książki potrzeba dużo papieru, a ten jest produkowany z drewna. Lepiej wypożyczyć lekturę z biblioteki, kupić w antykwariacie lub odkupić od kolegi ze starszej klasy.

Kuba jednak nie lubi używanych rzeczy. Czasem od starszych kuzynów dostaje zabawki i ubrania, ale zazwyczaj wtedy marudzi. Mówi, że są stare, a on chce mieć nowe rzeczy. Przecież oszczędza w SKO na zakupy prosto ze sklepu. Wtedy Kasia przypomina bratu o ich ulubionym dużym pluszowym misiu. Dostali go od starszej kuzynki, która poszła do gimnazjum i wyrosła z maskotek. Miś często im towarzyszy w zabawach, rodzeństwo udaje, że jest ich przyjacielem. Kubie na myśl o pluszaku od razu poprawia się nastrój. Teraz rozumie, że rzeczy używane mogą być tak samo dobre jak nowe.

Warto szanować przedmioty, które kupujemy. Nie niszczyliśmy książek, przyborów szkolnych i zabawek, bo mogą też posłużyć innym: naszym rówieśnikom, rodzeństwu, osobom w gorszej sytuacji materialnej. Kupujemy mniej rzeczy, a w miarę możliwości częściej korzystamy z używanych. Na przykład używany podręcznik kosztuje mniej niż nowy, a dobrej jakości używane ubrania nie tylko są tańsze niż nowe, ale też często niepowtarzalne. W ten sposób zużywamy mniej zasobów i chronimy środowisko.

ANTYKWARIAT

KASIU, NIE LUBIĘ
UŻYWANYCH RZECZY.
KSIĄŻEK, UBRAŃ I ZABAWEK.
CHCĘ NOWĄ KSIĄŻKĘ.

ALE LUBISZ OSZCZĘDZAĆ?
PRZECIEŻ NIE ZAWSZE MUSIMY
MIEĆ WSZYSTKO NOWE. KSIĄŻKĘ
MOŻESZ WYPOŻYCZYĆ Z BIBLIOTEKI
ALBO OD KOLEGI. MOŻESZ TEŻ
JĄ KUPIĆ W ANTYKWARIACIE.
LUBISZ TĘGO DUŻEGO MISIA,
KTÓRY LEŻY NA TWOIM ŁÓŻKU?
TO NASZ PRZYJACIEL! A PRZECIEŻ
JEST UŻYWANY – DOSTALIŚMY GO
OD EWY. ZANIM PÓJDIEMY DO
KSIĘGARNI, POMYŚL O DRZEWACH,
KTÓRE TRZEBA WYCIĄĆ, ŻEBY
WYDRUKOWAĆ NOWĄ KSIĄŻKĘ!

CZY WIESZ, ŻE:

- Planowanie zakupów ogranicza kupowanie rzeczy niepotrzebnych. W ten sposób nie tylko oszczędzamy pieniądze, ale też chronimy środowisko.
- Przed wyjściem do sklepu po nową książkę czy zabawkę warto sprawdzić, czy nie możemy wykorzystać rzeczy używanej.
- Jeżeli mamy różne niezniszczone rzeczy, których już nie potrzebujemy, możemy poprosić rodziców lub innych dorosłych o pomoc w ich wymianie lub sprzedaży, na przykład podczas kiermaszu szkolnego.

QUIZ

Korzystamy z używanych rzeczy, jeśli chcemy:

1. płacić dużo więcej za zakupy.
2. oszczędzać zasoby naturalne naszej planety.
3. wycinać więcej drzew w lasach.

OSZCZĘDZAJMY WODĘ I PRĄD – SZANUJMY OGRANICZONE ZASOBY NATURALNE ZIEMI

Jest wieczór. Kuba i Kasia zaraz idą spać. Kuba kończy przygotowywać materiały do konkursu SKO o korzyściach z oszczędzania zasobów środowiska przyrodniczego. Pakuje plecak, przygotowuje sobie ubranie na jutro, wreszcie idzie do łazienki. Zostawia świecącą lampkę na biurku i włączony komputer. Chyba zapomniał, że po skończeniu pracy powinien wyłączyć światło i urządzenia elektryczne...

W łazience Kuba widzi, że Kasia nie dokręciła kranu. A przecież wodę trzeba oszczędzać! Na świecie tylko niewielka jej część to woda słodka, potrzebna do życia roślinom, zwierzętom i ludziom. Aby jej nie zabrakło, nie możemy marnować ani kropelki. Jeśli rozsądnie korzystamy z urządzeń, oszczędzamy energię elektryczną, wodę i pieniądze, a przede wszystkim chronimy środowisko.

Gaś światło, kiedy na dłużej wychodzisz z pokoju. Wymień tradycyjne żarówki na energooszczędne. Wyłączaj telewizor, radio, komputer, gdy z nich nie korzystasz. W ten sposób oszczędzasz energię i płacisz mniej za prąd. Dokładnie dokręcaj kran – dbaj nie tylko o zasoby wody, ale i o domowy oraz szkolny budżet.

CZY WIESZ, ŻE:

- Z jednego nieszczelnego, lekko kapiącego kranu w ciągu doby wycieka nawet 36 litrów wody.
- Jeśli podczas mycia zębów zakręcimy kran, oszczędzamy nawet 7 litrów wody.
- 97% wody na świecie nie nadaje się do picia ani nawadniania z powodu dużego zasolenia. Dlatego woda płynąca z naszych kranów jest tak bardzo cenna.

QUIZ

Oszczędzamy wodę i energię, bo chcemy:

1. oszczędzać zasoby naturalne Ziemi.
2. zużywać mniej żarówek.
3. zużywać mniej mydła.

KUBUSIU,
NIE WYŁĄCZYŁEŚ
KOMPUTERA I LAMPKI.
MARNUJESZ ENERGIĘ
ELEKTRYCZNĄ!
SZKODZISZ
PRZYRODZIE,
A DO TEGO WIĘCEJ
ZAPŁACIMY ZA PRĄD.

MASZ RACJĘ. BĘDĘ O TYM PAMIĘTAĆ. ALE TY TEŻ
ZAPOMNIAŁAŚ O OSZCZĘDZANIU ŚRODOWISKA
I NASZYCH PIENIĘDZY! NIE DOKRĘCIŁAŚ KRANU
W ŁAZIENCIE. A PRZECIEŻ WODA JEST NIEZBĘDNA
DO ŻYCIA DLA WSZYSTKICH ORGANIZMÓW NA ZIEMI.
NIE MOŻEMY JEJ MARNOWAĆ!

CHROŃMY DRZEWA – ONE SĄ ŹRÓDŁEM TLENU

Kasia i Kuba wybierają się do szkoły. Kuba bardzo się spieszy, bo jego klasa dzisiaj organizuje kiermasz. Uczniowie będą sprzedawać wazoniki zrobione z puszek. W ten sposób zbierają pieniądze na lektury do szkolnej biblioteki. Będą też opowiadać kolegom o korzyściach z wypożyczania książek.

Tuż przed wyjściem Kuba przypomniał sobie, że nie wydrukował materiałów informacyjnych. Teraz martwi się, że się spóźni, szybko włącza komputer i drukarkę, sięga po papier. Musi wydrukować co najmniej 20 stron. Czas biegnie, wskazówka zegara niebezpiecznie zbliża się do ósmej. Kasia się niecierpliwi, mimo to radzi bratu, by drukował dwustronnie.

W ten sposób Kuba oszczędza papier. A przecież im mniej papieru zużywamy, tym więcej drzew pozostaje w naszych lasach.

Papier produkuje się z drewna, a czasem z makulatury. Producenci papieru wykorzystują aż połowę drewna, którym handluje się na świecie. Mimo postępu technologicznego i elektronicznego przechowywania danych zużycie papieru ciągle rośnie. Warto go oszczędzać. Ograniczamy w ten sposób nadmierne wycinanie drzew i chronimy środowisko. Dbając o lasy, chronimy ważne zasoby naszej planety.

CAŁA KLASA CZEKA, KIERMASZ ZARAZ ZACZNIE SIĘ BEZ NAS! POSPIESZ SIĘ! CO ROBISZ?! DRUKUJ DWUSTRONNIE – BĘDZIE OSZCZĘDNIĘ!

WIEM, KASIU, TAK ZROBIĘ! MNIEJ PAPIERU DO DRUKOWANIA TO MNIEJ WYCIĘTYCH DRZEW. A LASY SĄ BEZCENNE! DRZEWA PRODUKUJĄ TLEN, ICH KORZENIE REGULUJĄ DOPŁYW WODY DO RZEK, KORONY CHRONIĄ GLEBĘ PRZED DESZCZAMI. WYCINANIE LASÓW ZMIENIA KLIMAT, WPŁYWA NA GLEBĘ, OPADY... LEPIEJ NIE MARNOWAĆ TEGO SKARBU.

CZY WIESZ, ŻE:

- Aby wyprodukować 100 kilogramów papieru, trzeba ściąć dwa drzewa. Jedno drzewo wytwarza w ciągu roku tlen, który wystarcza dla 10 osób.
- Zużycie papieru w Polsce wynosi około 100 kilogramów rocznie na osobę, a na świecie znacznie mniej, bo 58 kilogramów.
- Warto używać dwóch stron kartki do pisania, rysowania, drukowania. Dzięki temu chronimy drzewa przed wycinaniem i wytwarzamy mniej śmieci.

QUIZ

Oszczędzamy papier do pisania i drukowania, bo w ten sposób:

1. chronimy firmy papiernicze przed upadkiem.
2. odrabiamy mniej pisemnych zadań domowych.
3. chronimy lasy przed wycinaniem.

PIESZO, ROWEREM, A MOŻE NA KULAJNODZE, BO NASZA PLANETA NIE LUBI SPALIN

Kuba i Kasia idą do szkoły. W ostatniej chwili dobiegają do przystanku i wsiadają do autobusu. Jest tłok, ale udaje im się dostać do okna. Kuba z nosem przyklejonym do szyby obserwuje samochody uwięzione obok w korku. Choć autobus przemieszcza się po specjalnie wyznaczonym dla niego pasie jezdni (buspas), a auta stoją, chłopiec im zazdrości. Kasia patrzy na samochody, ale myśli o czymś innym: ile miejsca na drodze zajmuje jeden autobus z 50 pasażerami, a ile 50 samochodów, każdy tylko z kierowcą w środku?

Im więcej osób wybiera samochód, tym bardziej zatłoczone są nasze ulice i parkingi. Im więcej budujemy dróg i parkingów, tym więcej miejsca zabieramy lasom, polom, parkom, domom... To nie wszystko! Samochody są najmniej przyjaznym dla środowiska środkiem transportu.

Potrzebują paliwa, którego wydobywanie, przetwarzanie i spalanie nieodwracalnie niszczy Ziemię. Z ich rur wydechowych wydostają się szkodliwe i trujące substancje, które mogą powodować wiele groźnych chorób.

Posiadanie i używanie samochodu kosztuje. Za paliwo, oleje, naprawy, przeglądy, ubezpieczenia, parkowanie płaci praktycznie każdy kierowca. Dlatego na krótkich odcinkach warto zrezygnować z auta i wybrać komunikację miejską, rower czy po prostu iść piechotą. Skorzysta na tym środowisko, nasze zdrowie i nasz portfel.

CZY WIESZ, ŻE:

- 1 litr zużytego oleju silnikowego wylany do rzeki lub kanalizacji może zatruć nawet 1 milion litrów wody.
- Samochody produkują 70 procent wszystkich zanieczyszczeń powietrza w miastach.
- 22 września, w Europejski Dzień bez Samochodu, w ponad 100 miastach Polski można jeździć komunikacją miejską za darmo.
- Na jednym miejscu dla auta może się zmieścić nawet 10 rowerów. Im więcej rowerów, tym mniejsze korki i więcej wolnej przestrzeni.

- W jednym autobusie mieści się około 160 osób, a w jednym samochodzie osobowym średnio pięć osób. Krótkie dystanse warto pokonywać pieszo lub na rowerze – w ten sposób poprawiamy naszą kondycję, oszczędzamy pieniądze i nie zanieczyszczamy środowiska.

QUIZ

Najbardziej ekologiczny środek transportu to:

1. samochód z silnikiem benzynowym.
2. autobus miejski lub podmiejski.
3. rower.

KASIU, CZY MY MUSIMY CODZIENNIE
TŁOZYĆ SIĘ W AUTOBUSIE?
ZAZDROSZCZĘ TYM KIEROWCOM
– SIEDZĄ SOBIE WYGODNIE, SŁUCHAJĄ
RADIA. MOŻE TATA ZACZNIE NAS
PODWOZIĆ DO SZKOŁY?
BĘDZIE WYGODNIEJ I SZYBCIEJ.

JAZDA SAMOCHODEM DUŻO
KOSZTUJE – NIE TYLKO
KIEROWCĘ, ALE TEŻ
I NASZE ŚRODOWISKO.
AUTA WYDZIELAJĄ WIELE
TRUJĄCYCH SUBSTANCJI.
POPATRZ NA KORKI
– IM WIĘCEJ OSÓB WYBIERA
SAMOCHÓD, TYM BARDZIEJ
ZATŁOCZONE SĄ JEZDNI.
MAM LEPSZY POMYSŁ
– MOŻEMY, KIEDY JEST
ŁADNA POGODA, JEŹDZIĆ
DO SZKOŁY ROWEREM.
TO KORZYŚCI DLA ZDROWIA,
ŚRODOWISKA I NASZYCH
SKARBONEK!

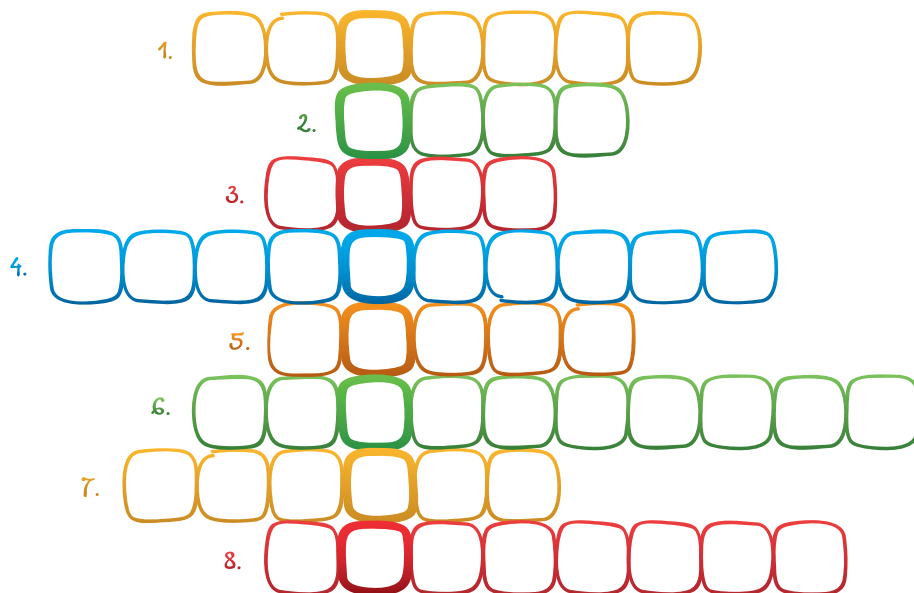

KRZYŻÓWKA

Odgadnij i wpisz do krzyżówki kolejne hasła.

Litery z oznaczonych pól, czytane pionowo, utworzą rozwiązanie.

1. Oszczędzamy ją, gasząc światło.
2. Tu wrzucamy śmieci.
3. Źródłana albo z kranu.
4. Zużyte lub niepotrzebne papiery i gazety przeznaczone do przetworzenia.
5. Pojazd bez silnika.
6. Dzielenie różnych rodzajów odpadków i wyrzucanie do osobnych pojemników.
7. Drukując dwustronnie, zużywamy go mniej.
8. Środek transportu mało przyjazny dla środowiska.

POZNAJ MOC OSZCZĘDZANIA W SKO

SZKOLNE KASY OSZCZĘDNOŚCI

- co trzecia szkoła podstawowa w Polsce uczestniczy w programie SKO
- ponad 150 000 dzieci założyło już konto w serwisie internetowym SKO www.pkobp.pl/sko
- środki na SKO Koncie dla Ucznia są atrakcyjnie oprocentowane*
– szczegóły na www.pkobp.pl/sko

PKO Bank Polski

WEJDŹ NA STRONĘ www.sko.edu.pl

Szkolne Kasy Oszczędności to największy i najbardziej rozpoznawalny w Polsce program edukacji finansowej.

*Od kwoty naliczanych odsetek jest pobierany podatek od zysków kapitałowych w wysokości 19%.

Szczegółowe informacje, w tym Taryfa prowizji i opłat bankowych oraz informacje dotyczące kont dla szkoły i rady rodziców, są dostępne w oddziałach PKO Banku Polskiego oraz na stronie www.pkobp.pl.

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI:

ROZWIĄZANIA QUIZÓW:

Przygoda 1 – prawidłowa odpowiedź: zdanie 2

Przygoda 2 – prawidłowa odpowiedź: zdanie 2

Przygoda 3 – prawidłowa odpowiedź: zdanie 1

Przygoda 4 – prawidłowa odpowiedź: zdanie 3

Przygoda 5 – prawidłowa odpowiedź: zdanie 3

„Pięć sposobów na oszczędzanie z SKO – przewodnik dla dzieci i rodziców” to publikacja, która powstała w ramach Szkolnych Kas Oszczędności – największego w Polsce programu edukacji finansowej prowadzonego od 1935 roku przez PKO Bank Polski. Więcej informacji na temat SKO, a także materiały na temat edukacji finansowej dzieci można znaleźć na stronie www.pkobp.pl/sko.